

บทที่ ๕ สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

แนวคิดการศึกษาคนตรีล้านนาของเจอร์ลด์ ไดค์ (Gerald P. Dyck)

เจอร์ลด์ ไดค์ (Gerald P. Dyck) เป็นชาวอเมริกัน เกิดที่รัฐแคนซัสในปี ค.ศ. ๑๙๓๗/พ.ศ. ๒๔๘๒ มีบิดาเป็นบาทหลวงซึ่งทำให้เขาใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมทางดนตรีมาตั้งแต่เด็ก เขาจบปริญญาตรีทางด้านดนตรีจากวิทยาลัยเบเธล (Bethel College) ในรัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้นจึงได้เข้ามาเป็นครูอาสาสมัครที่ฟาร์มสัมพันธกิจ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายในปี ค.ศ. ๑๙๖๐/พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งตรงกับช่วงสงครามเวียดนาม โดยสอนวิชาต่างๆ ทั้งดนตรีและภาษาอังกฤษ

เจอร์ลด์เป็นชาวต่างประเทศที่ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมล้านนาได้อย่างดี เขาสามารถพูดภาษาไทยและภาษาล้านนาได้ ด้วยความสามารถทางภาษาตัวเองที่ทำให้เจอร์ลด์ได้ฝากตัวเป็นศิษย์กับพ่อครูอินทร์หล่อและแม่ครูพลอยสี สรรพศรี อดีตนักดนตรีและช่างพ่อนในคุ้มพระราชชายา เจ้าดารารัศมี เขาเริ่มมีความสนใจเกี่ยวกับดนตรีไทยและดนตรีล้านนามากขึ้นเป็นลำดับ ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๖๓/พ.ศ. ๒๕๐๖ เจอร์ลด์เดินทางกลับอเมริกาเพื่อศึกษาต่อระดับปริญญาโททางดนตรีศาสนาที่ บ้านเนรยูเนียน เทโอโลจี (Union Theological Seminary) ในนิวยอร์ก และได้ศึกษาเพิ่มเติมวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบียด้วย

เมื่อสำเร็จการศึกษา เจอร์ลด์เดินทางกลับมาเมืองไทยอีกครั้งโดยเป็นอาจารย์ดนตรีที่วิทยาลัยศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย (วิทยาลัยพระคริสต์ธรรม) ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ในเวลาว่างของเขา เขาจะลงพื้นที่เพื่อศึกษาดนตรีล้านนาโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูนโดยวิธีการทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาอยู่เสมอ เจอร์ลด์ลาออกจากความเป็นอาจารย์ดนตรีที่วิทยาลัยศาสนศาสตร์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑/พ.ศ. ๒๕๑๔ ด้วยเหตุผลที่เขาอยากดนตรีไทยและดนตรีล้านนาเข้าไปใช้ร่วมบรรเลงในเพลงสรรเสริญพระเจ้าในโบสถ์ ซึ่งนั่นทำให้ต่อมาหลักสูตรประกาศนียบัตรดนตรีศาสนาถูกปิดไปด้วย เขาได้เดินทางไปศึกษาการสอนดนตรีแบบคาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) ที่ประเทศออสเตรียและกลับไปเป็นครูสอนดนตรีมัธยมที่เมืองแมซซาชูเซตต์ อเมริกาจนเกษียณอายุ รวมทั้งได้รับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษด้านดนตรีอุษาคเนย์ที่ University of Massachusetts Dartmouth เขาได้รักษางานศึกษาทางดนตรีล้านนาของเขาไว้เป็นอย่างดี ทั้ง เทป เอกสาร วีดีโอ ตลอดจนอื่นๆ อย่างเครื่องดนตรีล้านนาบางส่วน ในช่วงนี้เขาได้เขียน

บทความเกี่ยวกับดนตรีล้านนาทางวารสารทางดนตรีอย่างเช่น “Selected Report in Ethnomusicology” ของมหาวิทยาลัยแห่งแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส (UCLA) โดยตีพิมพ์บทความในงานศึกษาชุดวัฒนธรรมดนตรีอุษาคเนย์ถึงสามเรื่องในปี ค.ศ. ๑๙๗๕/พ.ศ. ๒๕๑๘ คือ “Loong Noi Na Kampan Makes a Drumhead for a Northern Thai Long Drum” บทความชิ้นนี้กล่าวถึงกระบวนการสร้างกลองของชาวล้านนาและภูมิปัญญาการเปลี่ยนหน้ากลอง โดยศึกษาจากสลา (ช่าง)กลองที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นคือ นายน้อย นาคำปัน บทความที่สอง คือ “They Also Serve” เป็นบทความทางดนตรีที่กล่าวถึงนักดนตรีพิการในภาคเหนือ สภาพการดำรงชีวิตและความยอมรับในสังคม ตลอดจนรูปแบบการเรียนดนตรีของนักดนตรีพิการเหล่านั้น และบทความสุดท้ายคือ “The Vanishing Phia: An Ethnomusicological Photo-Story” เป็นบทความสำคัญอีกบทความหนึ่งที่กล่าวถึงพิณเบ็ยะซึ่งเป็นเครื่องดนตรีล้านนาโบราณที่กำลังจะสูญหายไปและขาดคนสืบทอด เขาได้ศึกษาวิธีบรรเลง ประวัติและพัฒนาการตลอดจนลักษณะทางกายภาพของเบ็ยะโดยสังเขป หลังจากตีพิมพ์บทความนี้ทำให้นักวิชาการดนตรีในภาคเหนือตื่นตัวและเกรงว่าพิณเบ็ยะกำลังจะสูญหายไปจากล้านนา จึงได้ออกสำรวจและศึกษาอย่างจริงจัง ทำให้พิณเบ็ยะได้รับการศึกษาและสืบทอดจนถึงปัจจุบันอย่างแพร่หลาย

การจัดกระทำข้อมูลเพลงและเผยแพร่จากฐานข้อมูลดนตรีล้านนา

จากข้อมูลดนตรีภาคสนามที่เจอร์รด์ ไคค์ ได้จัดเก็บข้อมูลในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดลำพูนช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๔ และได้มอบให้ผู้วิจัยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เมื่อจัดกระทำข้อมูลแล้ว สามารถจำแนกได้ ๑,๔๒๘ ไฟล์เสียง สามารถจัดจำแนกดังนี้

จำแนกตามภาษา

ภาษาไทยภาคกลาง	จำนวน ๒๐๒ ไฟล์
ภาษาล้านนา	จำนวน ๘๐๐ ไฟล์
ภาษาอีสาน	จำนวน ๑๐๑ ไฟล์
ภาษาจีน	จำนวน ๑๘ ไฟล์
ภาษาเมี่ยน	จำนวน ๙ ไฟล์
ภาษากะเหรี่ยง	จำนวน ๓๕ ไฟล์
ภาษาม้ง	จำนวน ๓๕ ไฟล์
ภาษาอาข่า	จำนวน ๗๙ ไฟล์
ภาษาลีซู	จำนวน ๒๑ ไฟล์
ภาษาลาหู่	จำนวน ๕๕ ไฟล์
ภาษาอังกฤษ	จำนวน ๒๓ ไฟล์

จำแนกตามวงดนตรี เครื่องดนตรี

วงปีพาทย์ล้านนา	จำนวน ๔๕ ไฟล์
ซึ่ง	จำนวน ๗๒ ไฟล์
การสัมภาษณ์	จำนวน ๙๔ ไฟล์
การขับร้อง	จำนวน ๑๒๐ ไฟล์
ขิม	จำนวน ๘ ไฟล์
ซอด้วง	จำนวน ๓ ไฟล์
พิณเป็ยะ	จำนวน ๘๒ ไฟล์
สะล้อ	จำนวน ๓๓ ไฟล์
ปี่จุม	จำนวน ๑๐ ไฟล์
วงสะล้อ ซึ่ง ขลุ่ย	จำนวน ๓๔ ไฟล์
แคน	จำนวน ๗๗ ไฟล์
วงดนตรีจีน	จำนวน ๑๕ ไฟล์
แน	จำนวน ๔ ไฟล์
วงซอ	จำนวน ๑๖ ไฟล์
ขลุ่ย	จำนวน ๑๔ ไฟล์
การเล่นีทาน	จำนวน ๕๑ ไฟล์
วงกลองตี่โนง	จำนวน ๒๓ ไฟล์
ขลุ่ย (เครื่องดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์)	จำนวน ๑๑ ไฟล์
การขับร้องประสานเสียง	จำนวน ๒๐ ไฟล์
ระนาดเอก	จำนวน ๕๐ ไฟล์

ข้อมูลที่ได้จากการจัดกระทำข้อมูล ฐานข้อมูลดนตรีล้านนาเจอรัลด์ ใดต์ ผู้วิจัย ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลในเว็บไซต์ คือ <http://www.music.cmru.ac.th/archive> และใช้เวิร์ดเพรส (Wordpress) ซึ่งเป็นเว็บไซต์สำเร็จรูปในการบริหารจัดการและเผยแพร่ข้อมูล ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกส่วนต่างๆ ภายในเว็บไซต์ดังนี้

การศึกษาเพลงล้านนาจากฐานข้อมูลดนตรีล้านนา

จากการศึกษาและจัดกระทำข้อมูลเพลงจากฐานข้อมูลดนตรีล้านนา ได้ค้นพบเพลงล้านนาที่มีสูญหายไปตลอดจนมีการบรรเลงที่ลดลงไปในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก จากการสัมภาษณ์และตรวจสอบข้อมูลกับนายอินทรัตน์ มูลชัยสังการ์ (สัมภาษณ์, ๒๕๖๐) สามารถจำแนกบทเพลงที่ปัจจุบันไม่นิยมบรรเลง ตลอดจนสูญหายไป ส่วนมากเป็นเพลงบรรเลงในพิธีกรรม ได้แก่ เพลงผีมดกินน้ำมะพร้าว เพลงมวย เพลงผีมดห้อยผ้า เพลงฉัตร และเพลงกุลา

ข้อเสนอแนะ

๑) เนื่องจากข้อมูลที่สามารถจัดจำแนกได้และได้นำเสนอในงานวิจัยครั้งนี้มีเป็นจำนวนมาก ควรที่จะมีการเลือกหรือนำไปเป็นกรณีศึกษาเปรียบเทียบกับลักษณะเฉพาะทางดนตรีในอดีตกับปัจจุบัน

๒) การเผยแพร่ข้อมูลในลักษณะของเว็บไซต์นั้น ทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ตลอดจนสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้วิจัยได้โดยตรง จึงควรมีการพัฒนาเว็บไซต์ให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เสถียร และมีความน่าเชื่อถือ

๓) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านระบบเสียงของดนตรีล้านนาในอดีต โดยใช้กรณีตัวอย่างจากเพลงที่ได้จากการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

